



# Vodárenství je v zásadě velmi zdravé, máme být na co pyšní

Ivana Weinzettlová Jungová

**Na konferenci Provoz vodovodů a kanalizací 2022 získal ocenění Čestný člen SOVAK ČR Ing. Jiří Heřman. Člen představenstva spolku působí v oboru vodovodů a kanalizací již téměř 30 let, na vrcholných pozicích nejdříve v 1. JVS a. s. České Budějovice a poté od roku 2010 v ČEVAK a. s. S osobností s otevřenou myslí a zajímavými nadčasovými vizemi jsme měli možnost pohovořit přímo v dějišti loňského ročníku konference, kterým byl TOP HOTEL Praha.**

## Jak jste v oboru vodovodů a kanalizací začal?

Složitě, neboť jsem se nejdříve specializoval na velkou vodu. Po škole jsem nastoupil na Povodí Vltavy, kde jsem zůstal osm



let. Krásná doba, vzpomínám na ni moc rád. Stejně tak mě velká voda provázela ještě i v malé soukromé firmě, kterou jsem spoluzakládal. Teprve s novými výzvami, v roce 1993, kdy probíhalo odstátňování podniků vodovodů a kanalizací, se situace pro mě změnila. Získali jsme zakázku od obcí kolem Lipna nad Vltavou ohledně poradenství při procesu převzetí vodárenské infrastruktury. Následně od obcí vzešla i další prosba, a to

být jim nápomocný i při samotném provozování. Z tohoto důvodu vznikla 1. JVS nejdříve jako společnost s ručením omezeným, od roku 1994 se přeměnila na akciovou společnost. Nějakou dobu jsem ještě pokračoval i v původní firmě, ale od roku 1997 jsem už byl naplno jen v 1. JVS.

## Byl jste u prvopočátků nové éry. Jak se zpětně díváte na transformační dobu, stěžejní pro tento obor?

Můj příběh není typický, protože jsem přišel zvenjšku, a ostatně hlavní nositel toho nápadu věnovat se také provozování vodovodů a kanalizací byl Miloš Kratochvíl – projektant. Na začátku jsme byli považováni za černou ovci oboru. Panoval názor, že jsme zabránili tomu, aby se udržel krajský podnik v nějaké inovované podobě. Sice jsme tak skutečně přispěli k dnešní atomizaci, na druhou stranu jsem přesvědčený, že nebýt této změny, nedosáhlo by se na jihu Čech takové míry efektivity, se kterou tam nyní obor funguje. Výhodou bylo v této unikátní příležitosti i to, že jsme viděli věci jinými očima než lidé, kteří přešli plynule z historického státního podniku. Do roku 2008 jsme byli v konkurenčním postavení vůči bývalému státnímu podniku, což situaci určitě prospělo. Nakonec nás koupil stejný akcionář a vznikl ČEVAK.

## Na konferenci se hodně hovořilo o tom, jak je vodní hospodářství vnímáno veřejností. Je potřeba tento obraz zlepšovat?

Myslím si, že u těch, kteří s ním skutečně přicházejí do styku, to potřeba není. Zaznělo zde v prezentacích, že jsou obavy, zda obor nemá negativní konotace. Naše situace v jižních Čechách je specifická. Provozujeme obrovské množství obcí a máme tedy výhodu v tom, že odezva přichází opravdu z mnoha koutů. S vysloveně negativním obrazem oboru jsem se u těch, se kterými přímo přijdu do styku, nesetkal.

## Přesto, neměli by se vodohospodáři lépe prezentovat?

Asi ano, to je vždy ku prospěchu, ale obor se těžko vysvětluje i našim partnerům na radnicích. Větší města mají někdy vyčleněné specializované úředníky, kteří jsou znalí věci a jsou také v častém kontaktu s problematikou. V menší obci přijdou s tímto tématem do styku zpravidla jednou ročně, když schvalují cenu vodného a stočného, a nemůžete se divit, že jim jeden rok něco vysvětlíte a za rok už zase nejsou v obraze, nepotkávají se s tím dnes a denně. O to složitější je vysvětlovat principy oboru běžnému člověku. Například nedorozumění, že dodáváme teplou vodu, není vzácností.

## Jaké vidíte ve vodním hospodářství výzvy?

Slovo výzva nemám rád, jsem příznivcem postupného vývoje. Neštěstím oboru je, že se před něj kladou nové výzvy, které často mají politický původ. Obor pracuje s hodně dlouhodobými aktivy. Když postavíte úpravnu vod, stavba má vydržet sto let, technologie alespoň dvacet let. Vezměte si, že disponujete novou úpravnu vod, se kterou jste spokojeni. Mohla by fungovat ještě dlouho, ale v té chvíli vstoupí v platnost nový právní předpis a investice se již za pět let provozu musí předělávat. Velmi postrádám dlouhodobou strategii na státní úrovni tak, aby se více předvíдалo, kde bychom jako obor za dvacet let chtěli být a jakými postupnými kroky tam budeme směřovat.

## Co může Česká republika ukázat světu?

Vyspělé technické vnímání vodovodů a kanalizací a také velmi dobrou tradici vysokého školství v těchto oborech. V tom jsme patřili vždy ke špičce, mám ale obavy, jestli tato situace potrvá i nadále, vzhledem k nynějšímu nízkému zájmu o vodohospodářské studium. K tomu se připojuje velmi slušná koncepce oboru jako celku. Vodní hospodářství tady má tradici, celý poválečný vývoj byl koncepčně zdravý, Směrný vodohospodářský plán byl nastaven chytře. Nyní jsou používány jiné instituty, plány oblasti povodí, ale dlouhodobé přemýšlení máme zažité již dávno. Na druhou stranu přispívá takový přístup ke zkonstatování některých konceptů, které by si zasloužily, aby jednou za čas

byly prověřovány. Vodárenství je v zásadě velmi zdravé a perspektiva je dobrá, nemáme se za co v rámci Evropy stydět. Naopak, máme být na co pyšní.

### Jak přitáhnout lidi k oboru?

To je obtížný úkol. Atraktivní obor to je, možná tu přitažlivost ale neumíme úplně prodat potenciálním adeptům. Takhle profese není pro pohodlnější typy. Dnes hodně lidí směřuje do státní správy, protože tam mají jasně přidělený úkol, odpracují si svoji pracovní dobu a mají po práci čistou hlavu. Takhle to u nás nejde. V okamžiku, kdy se do něčeho ponoříte, fungujete 24 hodin. Hodně velké procento lidí ve firmě musí být myšlenkově trochu v práci, i když jsou doma. Nemyslím tím jen dělnické profese, mající pohotovost, u nichž je to zapotřebí z principu, ale i techniky nebo technology. Ve finále má o takové povolání zájem ten, kdo se chce v tomhle způsobu práce najít. Dnes je pozornost nastupující generace vedená trochu jiným směrem. Ale pořád se objevují mladí, kteří překvapí, vnesou například do práce něco svěžího, odlišného, co by nás starší ani nenapadlo. Vymyslí postup po svém způsobu, který je mi vzdálený, ale jsem za něj rád a těším se z výsledku.

### Daří se pro obor nadchnout mladé lidi již na školách?

Zkoušeli jsme systematictější spolupráci s učiteli, ale výsledek je procentuálně slabý. Chápu, že v patnácti letech se těžko dochází k rozhodnutí, že v určitém oboru budu do konce života. Ve vodárenské společnosti stráví lidé většinou celý život. Tohle jsem zažil už u Povodí. Ten, kdo na přehradě pracuje například třicátým rokem, je pro firmu nejcennější. Zažil všechny možné situace a může tedy poradit ze zkušenosti, co dobře zafunguje. Pokud spravuji dlouhodobě nějaký majetek, standardní situace by mohl obsluhovat počítač, ale člověk je pro mě stále nenahraditelný, vždy se tam totiž objeví něco mimo standard. Jeden směr je, že budeme zdokonalovat systémy, aby pojal více a více potenciálních problémů. Možná to tak v budoucnu bude takhle fungovat, ale dnes se jedná o extrémně drahou záležitost. Já bych více sázel na lidskou bytost než na počítač.

### Jistě se ale zavádění technologií nevyhne.

Nepochybně. Dnes jsou v řízení technologických procesů úplně samozřejmé některé věci, které byly pro nás před 25 lety sci-fi. Nastal v tom výrazný posun. Na druhou stranu je zapotřebí více myslet například na kybernetickou bezpečnost. Potřebujete sice méně lidí na určitých pozicích, ale zase vzroste potřeba lidí zabývajících se informačními technologiemi. Velmi užitečný je smart metering. Zajistit odečítání je náročná práce a informaci nemáte tak rychle, jak by si některé účely, jako jsou ztráty vody, zasloužily. Tady byl vývoj přirozený, v okamžiku, kdy technologie začala být dostatečně levná, tak se hromadně zavádí, a tuhle dobu právěžíváme.

### Vodárenské společnosti zažívají náročné období, nejdříve se musely vyrovnat s covidem-19, nyní je to energetická krize. Jakým způsobem společnost ČEVAK zasáhly?

Za pandemie covid-19 jsme se báli, že najednou onemocní nadkritické procento zaměstnanců. Při naší velké roztržiténosti nebylo možné dát jednotný recept pro všechny. Nechali jsme lidem poměrně velkou volnost, jak si s tím poradit v daném místě. Sami si tak navrhli systém, který jim dával největší možný smysl, aby riziko nákazy minimalizovali. Energetická krize je z jiného ranku, byť tam prvek strachu a nejistoty hraje také určitě velkou roli. Ale jde o problém daleko hmatatelnější a dá se na něj uchopitelnějším způsobem reagovat. Je jasné, že společnost nebude mít takový výsledek, jako když jsme měli setrvalou

situaci, neboť zvýšené náklady nechceme – a ani nemůžeme – dávat zákazníkům okamžitě do ceny. Před deseti lety nám nedávalo ekonomický smysl stavět fotovoltaické systémy v masivnějším měřítku, ale dnes je signál jednoznačný. Všichni na něj zareagují, včetně nás, a není zapotřebí usnesení vlády ani mluvit o udržitelnosti.

### Může přesto stát nějak pomoci?

Pomoc bych tam moc nehledal. Myslím si, že stát nejvíce pomůže, pokud bude klást co nejméně překážek. Vůle tam je, debata na konferenci Provoz vodovodů a kanalizací 2022 takový směr jasně ukazovala. Nemyslím, že by se měla zrušit veškerá regulace, aby to bylo jen na oboru jako takovém, ale jsem přesvědčený, že prostředky, které si regulátoři zvolili (mám nyní na mysli Ministerstvo zemědělství), jsou zbytečně rozsáhlé. Data, která jim předáváme, jsou využívána jen do určité míry. Bylo by dobré se podívat na náklady a přínosy, jestli by se nemělo něco z toho zredukovat. Pojďme se snažit dostat i sběr dat blíže do rovnováhy.

### V debatě se v souvislosti se zveřejňováním dat mluvilo také o zveřejňování cen.

Zveřejňování má smysl, ale vždy záleží na tom, jakým způsobem se k tomu přistoupí. Ceny jsou již nyní prezentované, ale pro lidi je často velmi nepohodlné něco najít, nebo se ztrácejí ve významu informace. Na tomhle se dá zapracovat. Otázka je, co se má zveřejňovat – tak, aby to mělo jednoznačnou vypovídající schopnost, aby v konečném výsledku lidem nekladla data více otázek než odpovědí. Právě proto, že je uvedena problematika relativně složitá, by se mělo zvážit, co vše opublikovat, aby výstup měl pro spotřebitele ten patřičný význam.

### Jak vnímáte názor, že by voda měla být řízena z jednoho ministerstva?

Tento názor nesdílím. Například zdrojem odpadních vod není jenom obor vodovodů a kanalizací, ale i průmyslové podniky. Musela by se stejně někde vyznačit dělicí čára, ke kterému ministerstvu tuhle část přiřadit. Pak by se mohlo stát, že jinému ministerstvu by věcně mohla zase v jeho agendě chybět. To samé, když si vezmete pitnou vodu, týká se i potravinářství nebo výrobků jako takových. Téma je širší, přesahuje náš obor a domnívám se, že mít vodu pod jedním ministerstvem by oboru neprospělo. Velmi ale kvituji vývoj v posledních letech, a to významně lepší spolupráci mezi ministerstvy. To je správná cesta. Důležitější, než usilovat o organizační změnu, je, aby zástupci ministerstev mluvili shodnou řečí a aby Ministerstvo zemědělství například umělo účetně definovat, co je obnova. Jsem pevně přesvědčený, že k domluvě se již schyluje a za pár let budeme i v tomhle dále. Není třeba zřizovat vodo hospodářské ministerstvo.

### Jak jako člen představenstva SOVAK ČR vnímáte vývoj spolku?

V počátečním období, kdy jsem poprvé do oboru nahlédl, byl SOVAK ČR pro mě naprosto nezajímavý spolek. V 90. letech se to poměrně rychle začalo měnit. Vznikla vize, že spolek se stane platformou oboru, pak přišlo období, kdy se zaměření více posunulo k tomu být spolupracovníkem politiků, což vnímám jako první rozhodující krok. Ten poslední a nejvýznamnější se udal za působení stávajícího ředitele, Ing. Viléma Žáka. Odbornost a schopnost komunikovat s politiky dnes jdou ruku v ruce, což je obrovský přínos pro obor. Vážme si spolku, neboť má jednu věc, která je absolutně nenahraditelná, zastupuje nás všechny, ať jsme společnosti komunální, soukromé či smíšené. Může-

me mít různé pohledy na určité věci, ale zásadní je, že někdo za nás může přijít na ministerstvo a mluvit za celý obor. SOVAK ČR se posunul velmi významně a určitě tím správným směrem.

### Mají pro Vás smysl konference?

Dlouho jsem váhal, jestli jsem konferenční typ. Jsem přesvědčený, že pořádání konferencí má smysl, ale za předpokladu, že mají kvalitu, a tu konference Provoz vodovodů a kanalizací má. Nestává se mi, že bych si řekl, že vynechám půl den konference, vyposlechnu si celý program se zájmem. Bylo dobře, že za doby covidu-19 spolek uspořádal webkonferenci a zástupci společností se tak mohli potkat alespoň ve virtuálním prostoru a dozvědět se novinky z oboru, ale žádným online přenosem tra-

diční konferenci se vším všudy nenahradíte. Rovněž nově koncipovaná konference VODA FÓRUM měla velký úspěch. Rozhodně se nejednalo pouze o komerční prezentace firem, program se podařilo sestavit na úrovni odborné konference.

### Jaký máte vztah k vodě jako takové?

Vyrostl jsem v Třeboni. Tam je člověk obklopený vodou, pro mě voda byla jasný obor. Jsem velmi rád, že jsem se mohl v pracovním životě takhle s vodou potkávat.

*Ivana Weinzettlová Jungová*  
SOVAK ČR



## Vše nemusí být nové, úkol vodárenství je udržet životnost zařízení co nejdéle

Ivana Weinzettlová Jungová

**Na konferenci Provoz vodovodů a kanalizací 2022 získal ocenění Čestný člen SOVAK ČR Ing. Antonín Jágl. Bývalý člen představenstva SOVAK ČR celý svůj profesní život od roku 1986 do roku 2021 působil v akciové společnosti Vodárny a kanalizace Karlovy Vary (VODAKVA), od roku 1994 na pozici ředitele. Zasloužil se o značné rozšíření její působnosti až do čtyř krajů a také o to, že společnost disponuje nejnovějšími vodárenskými technologiemi, které jsou v České republice unikátní.**

### Jak by se mělo vodárenství lépe prezentovat?

Měli bychom více zdůrazňovat, že se v obnově a investicích významně pokročilo. V mediálním prostoru hodně zaznívá, že vodovodní a kanalizační síť je v dezolátním stavu, a to není pravda. Navíc vše nemusí být nové, úkol vodárenství je udržet životnost u zařízení na maximální možnou dobu. Samozřejmě jsou tam různé prvky, některé mají životnost kratší, jiné delší. Je potřeba průběžně udržovat stav takový, aby celek byl co nejdéle provozuschopný. Média často zmiňují stáří vodovodní



ho potrubí, ale to není to podstatné. V Karlových Varech v lázeňské části bylo potrubí staré 115 let a když jsme ho vyřazovali z provozu kvůli změně zásobování, bylo stále v dobrém stavu.

### Dnes je obecně ve společnosti trend spíše pořizovat nové věci, než je obnovovat.

Je vyvíjen tlak na obce, aby zaměřily obnovu na jednorázové investiční akce a ušetřily se provozní náklady na permanentní obnovující opravy, prodlužující životnost staveb a zařízení. To není náš cíl. Ve vodárenství se počítá s životností více než sto let. Devadesát let není žádné stáří, dalších minimálně deset let ještě může zařízení fungovat, pokud je kvalitně provozované. Je třeba lépe tento fakt komunikovat. Stejně tak se podporuje kohoutková voda, přitom vypijete jeden litr denně. Proč pro jednoprocenní účel vytvářet celý pojem a tomu přizpůsobený marketing? Měli bychom spíše vysvětlovat, že potrubím dodávaná voda je médiem na rozpuštění nečistot a také prostředek pro transport. Podle mě snížené používání vody v domácnostech je výraz nedostatečné hygieny. Hygiena je důležité téma, které by mělo být propagováno.

### Jak srozumitelně vysvětlovat cenovou politiku?

Před rokem 1989 byla cena vody 60, 80 haléřů včetně stočného, dnes stojí třeba 80 Kč. Je třeba říct, proč tomu tak bylo, neboť tehdy se více zapojoval stát a dotoval celý systém. Ostatně 80 haléřů byla cena pouze pro domácnosti, pro ostatní odběratele byla přes šest korun. Pokud za více než třicet let cena narostla, na tom není nic neobvyklého. Desetinásobný nárůst cen u většiny výrobků a služeb je přece běžný. Zpoplatnění vody bývalo i v cizině dříve zpochybňováno, například Irsko v roce

1996 mělo vodu zadarmo. Když jsem byl v tu dobu na stáži v Anglii, patřily tam vodárenské společnosti poměrně čerstvě zprivatizované za vlády premiérky Margaret Thatcherové mezi desítku nejnenáviděnějších společností. Přitom se tam voda neplatila z větší části podle měření, ale určitou částkou z pojistné ceny nemovitosti, solidární paušální cenou. Přesto byly vodárenské společnosti nenáviděné, protože chtěly za služby zaplatit. Je třeba tedy cenovou politiku více prezentovat veřejnosti a zdůrazňovat, že cenovou politiku neurčují provozní společnosti, ale především stát a dále obce tam, kde jsou vlastníky nebo spoluvlastníky infrastruktury.

### Jak jste se dostal do oboru vodovodů a kanalizací?

Jsem stavař, vodař, původně jsem chtěl jít na architekturu. Nevzali mě pro velký počet uchazečů, ale nabídli mi studium oboru vodohospodářství. Shodou okolností jsem na devítiletce měl dvě učitelky, jejichž synové byli vodaři, takže jsem měl o téhle profesi určitou představu. Také jsem měl zkušenosti s přehradami a úpravami toků, od střední školy jsem byl každoročně v létě u Povodí na brigádě. Po vysoké škole jsem na Povodí Ohře byl šest let jako vedoucí projekce a potom jako šéf technického oddělení na závodě v Karlových Varech.

### Jaké byly Vaše první zkušenosti?

Dostal jsem se tam mimo jiné k projektování malých vodních elektráren. Měli jsme nápad využít sanační odtoky z nádrží pro permanentní výrobu elektřiny. Turbíny byly hodně drahé, tak jsme se rozhodli používat čerpadla v reverzním chodu. Sice se pak provoz nedá regulovat, ale v tomto případě je to v pořádku, neboť sanační odtoky jsou léta pořád stejné. Byly navrženy s asynchronním generátorem, takže se jednalo o jednoduché a levné řešení. Nakoupila se čerpadla za cenu šrotu, regulovatelná turbína by byla stokrát dražší. Čerpadla se zavedla na všechny nádrže, které provozoval karlovarský závod Povodí Ohře. Největší byla uplatněna tam, kde byl největší odtok, a to u nádrže Jesenice u Chebu. Tu jsem projektoval už jako zaměstnanec Projektového ústavu uranového průmyslu, kde jsem byl čtyři roky hlavním projektantem a kde jsem se naplno věnoval vodním elektrárnám. Ty byly vůbec první větší možnou soukromou aktivitou, která se v té době podporovala, což ale vytvářelo situace, pro které jsem se rozhodl odejít k tehdy Západočeským vodovodům a kanalizacím, závodu Karlovy Vary. Zde jsem působil nejprve jako vedoucí úpravny v Březové, která se dostavěla v roce 1986, dával jsem ji do plného provozu. Dále jsem řídil provoz vodovodů, musela se změnit celá síť v Karlových Varech a podmínky byly velmi špatné. Tehdy byly pracovní pozice v oboru vodovodů a kanalizací málo placené, léta jsem například nebyl schopný sehnat mistra. Byla to odlišná situace než ve

vnitrozemí, kde zaměstnávání ve vodárenských společnostech již tehdy fungovalo tak, že se pozice povětšinou obsazovaly dalšími příslušníky rodiny.

### Jak přitáhnout mladé lidi?

S tímhle nyní u nás nemáme problém. Vychováváme si všechny zaměstnance do všech funkcí a jsou zde ve firmě často po celý svůj profesní život. Snažil jsem se vždy o to, aby působení u nás vnímali jako celoživotní zaměstnání.

### Jaké byly začátky společnosti VODAKVA?

Společnost vznikla privatizací státního podniku, tehdy Ministerstvo zemědělství přivedlo zahraničního partnera. Prosadilo se, že bude vlastnická společnost dobrovolným svazkem obcí, tehdy v něm působilo 38 obcí. Dnes provozuje provozní společnost VODAKVA 115 obcí. Ve společnosti VODAKVA jsem měl štěstí na akcionáře, šlo jim vždy o výsledky – akceptovali, že si děláme věci po svém, a neprosazovali konkrétní metody řízení. Vezměte si například personální zdroje. Není zapotřebí mít specializované oddělení, funguje, pokud vedoucí má právo vybírat si sám lidi, které potřebuje. Samozřejmě je třeba pak dohlédnout, jak příslušná organizační jednotka funguje, například zda tam není velká fluktuace.

### Kam by se měl obor vyvíjet?

Líbí se mi, že se ve vodárenství uplatní široká škála profesí. Je dobře, když jsou všechny potřebné profese v oboru zaměstnány a jen málo jsou využívány externí zdroje. Je dobré být soběstační a mít odborníky, kteří případné další služby budou umět ocenit, a tím i zadat. Perspektivy jsou dané, technika pořád postupuje dopředu. O vývoj oboru se bát nemusíme. Vodárenské společnosti musí vytvářet zdroje, aby byly schopné zaplatit lidi a také pořídit a používat moderní technologie. Když zaměstnanci vidí, že mají perspektivu a mohou se ve své profesi realizovat, odvděčí se vám nadšením pro práci. Stejně tak je důvěra základ také u akcionářů. Důležité je mít nejen dobré hospodářské výsledky, ale také je třeba, aby si společnost na trhu zlepšovala svoje postavení a udržela si zákazníky.

### Jaký máte vztah k vodě?

My lidé svou podstatou jsme voda. Na druhé straně si ji při určité početnosti neumíme jednotlivě obstarat. Je to také služba, u které se lidé na nás potřebují spolehnout.

*Ivana Weinzettlová Jungová*  
SOVAK ČR